

KIRJAILIJA IIVO HÄRKÖNEN

50-vuotias.

Elokuun 25 p:nä täytti 50 vuotta kirjailija Iivo Härkönen.

Käytyään esiseminaarin Sortavalassa 1898—1899 H. toimi alakoulun ja v. t. kansakoulun opettajana Raja- ja Pohjois-Karjalassa kolme vuotta ja samojen vuosien kesillä kulki Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran stipendiaattina keräämässä vanhoja runoja Raja-Karjalassa (1900), Aunuksessa (1901) ja Pohjois-Karjalassa (1903). Työskenneltyään samoihin aikoihin perustamassaan Suistamon nuorisoseurassa ja oltuaan koulunkäyntinsä välillä vuoden 1904—1905 sanomalehtimiehenä Porvoossa hän suoritti pääsyttökinnon Sortavalan ylemmässä seminaarissa keväällä 1906.

Samana vuoden syksystä hän ryhtyi Vienan Karjalaisten Liiton tehtäviin toimien sen sihteerinä ja aikakauslehden toimittajana («Karjalaisten Pakinoita»), jonka ohella hän hoiti aluksi vuoden 1906—1907 kansakoulunopettajan tointa Salmin rajalla Raja-Karjalassa ja vuoden 1907—1908 Helsingissä. Toimitettuaan vuodet 1908—1909 Vienan Karjalaisten Liiton toista aikakauslehteä «Karjalan Kävijää» hän sen jatkoksi valmisti suuren karjalaisen maakunta-teoksen «Karjalan Kirjan» joulukuksi 1910.

Kohta sen jälkeen teki hän ulkomaanmatkan ollen melkein koko talven Italiassa ja käyden samalla matkalla Saksassa, Sveitsissä, Tanskassa ja Ruotsissa. Sen jälkeen antautui hän aluksi kirjallisiin toimiin ja oli sitten kaksi vuotta sanomalehdentoimittajana, nim. «Savon Sanomain» päätoimittajana Kuopiossa 1912—1913 ja «Karjalan Lehden» toisena toimittajana Viipurissa 1913—1914. Syksystä 1915 hän ryhtyi takaisin kansakoulunopettajan toimeen Helsingissä hoitaen sitä yhtämittäisesti vapaussotakeväeseen 1918.

Kesällä 1918 kutsuttiin kirjailija Härkönen jäseneksi Ulkoasiainministeriön asettamaan Itä-Karjalan toimikuntaan, josta hän saman vuoden syksyllä siirtyi Valtioneuvoston yhteyteen perustettuun Itä-Karjalan toimikuntaan tullen aluksi sen koulu- ja valistusasiain osaston johtajaksi ja sittemmin sen ohella toimituskunnan kansliapäälliköksi. Näissä sekä loppuajalla

Iivo Härkönen.

myös toimituskunnan raha-asiain ja osittain muiden osastojen hoitajana hän oli viraston toiminnan loppuun asti, kevääseen 1922. Kesällä 1922 katsuttiin hänet ylimääräiseksi virkamieheksi Kouluhallitukseen, mihin heimolaispakolaisten valistusasiain huoltoa varten oli perustettu erityinen pakolaisasiain toimisto. Aluksi pakolaiskoulujen tarkastajana ja sittemmin toimiston sihteerinä H. toimi sen toiminnan loppuun kesällä 1924.

Jo kevästä 1917, Vienan Karjalaisten Liiton tultua silloin muodotetuksi uudeksi karjalaisten järjestöksi, Karjalan Sivistysseuraksi, tuli hän tämän seuran sihteeriksi ja aikakauslehden («Karjalaisten Sanomain») toimittajaksi. Näissä tehtävissä hän toimi keväeseen 1921,

jonka jälkeen seuran toimisto sijaitsi pari vuotta ulkopuolella Helsingin. Vuodesta 1923 tuli hän uudelleen seuran sihteeriksi sekä toimistonjohtajaksi, joihin toimiin kuuluu myös seuran julkaisujen toimittaminen, ja joissa toimituksissa hän edelleen on.

Syksystä 1920 on kirjailija Härkönen ollut myös yhtämittäisesti Suomen Kirjailijaliiton sihteerinä ja syksystä 1924 sen ohella liiton rahastonhoitajana. Kaikki julkaisutyöt ovat kuuluneet näihin tehtäviin, ja sen mukaisesti hän on toimittanut m. m. liiton joulukirjana olleen «Nuori-Suomi»-albumin vuosina 1925—1931 sekä viime vuonna liiton suurisuuntaisen yhteisrunokokoelman «Suomen Runotar» ollen sen aloitteen tekijä sekä toimitussihteerinä.

Kirjallisen toimintansa H. aloitti syksyllä 1903, jolloin hänen pieni esikoisnäytelmänsä esitettiin teatterinjohtaja Aspegrenin seurueen toimesta Sortavalassa, — hänen sitä ennen jo julkaistuaan runoja, kuvauksia, matkakertomuksia y. m. lehdissä ja julkaisuissa. Sekä mainittu näytelmä että kaksi muuta teosta — kertomuskokoelma «Tulia» ja runokokoelma «Rajamailla» — ilmestyivät esikoisteoksina keväällä 1904.

Vuoteen 1930 mennessä on H. julkaissut yhteensä kuusi runokokoelmaa («Karjalan virsiä», «Temppelijuhla», «Nouseva heimo», «Herran huone» y. m.), kuusi kertomuskokoelmaa, kolme kokoelmaa suomalaisia kansansatuja, kouluissa yleisesti käytetyn laitoksen Kaleva-

Kirjailija Härkönen työpöytänsä ääressä.

lasta, pari pientä näytelmää, kuvaelmia, kokoelman aunuksenkielisiä runoja ja kolme kokoelmaa suomalaisia runoja käännettyinä aunuksen kielelle (Kibunoi I, II ja Laululoi aunukselaizil). Runonkeruumatkojensa pohjalta on hän julkaissut kaksi myöhempää teostaan, nim. »Runolaulajia» 1926 ja »Runon hirveä hiihtämässä» 1928.

Tämän lisäksi on hän useissa esitysteoksissaan — »Runojen ja metsäin Karjala», »Rajantakainen Karjala», »Itäinen vartio», »Suomen Karjala», »Karjalan heimotyö» y. m. — kuvaillut kotimaakuntansa oloja, sen sivistystaistelua, kansallisen elämän nousua, historiaa, maantiedettä ja kansatieteellisiä seikkoja. Karjalaisten suuren nimien suomalaistuttamisen edistämiseksi on hän toimittanut erityisen »Karjalaisen nimioppaan» (1930). Muista toimitustöistä ovat mainittavat aikaisemmat runovalikoimat (»Kausakoulun runokirja» ja »Lausuttavia runoja») sekä ennemmin mainittu »Karjalan Kirja», josta vielä tänä syksynä ilmestyy uusi, kokonaan uudistettu painos.

Muissa luottamustehtävissä ja toimissa on kirjailija Härkönen ollut jäsenenä useissa komiteoissa ja toimikunnissa, kuten valtion komiteassa pakolaisvalistustyön suunnittelemista varten, toimikunnassa Aunuksen kirjakielen suunnittelua varten sekä m. m. useat vuodet sihteerinä Aleksis Kiven muistopatsastoimikunnassa, jona aikana pantiin toimeen toimikunnan suuri

rahankeräys. V. 1919 hänet määrättiin Karjalanasiain asiantuntijaksi Pariisiin rauhanneuvotteluihin (mikä matka kuitenkin sairauden vuoksi keskeytyi). Sen lisäksi on hän ollut useissa muissa edustustehtävissä Karjalan kulttuurielämän alalla. Karjalan Sivistysseuran toimissa ollessa on hän pannut alulle m. m. vanhain runolaulajain muistomerkkien pystyttämisen, Shemeikka-museon perustamisen Suistamolle ja Karjalan tulevaan sivistyselämään tähtäävän aloitteen Karjalan yliopiston perustamiseksi ja rahaston aikaansaamiseksi sen pohjaksi.

*

Ylläoleva, sanoisinko lyhyt sisällysluettelo kirjailija Iivo Härkösen elämänvaiheista ja aikaansaannoksista, sisältää

harvinaisen suuressa määrin Karjalan heimon hyväksi tehtyä työtä, joka on kohdistunut sekä tällä että toisella puolen rajaa olevaan heimon osaan. Tälle työlle oli suureksi onneksi se, että samaan aikaan kuin v. 1906 Vienan Karjalassa tapahtui voimakas kansallisen nousun alku, samaan aikaan kirjailija Härkönen juuri seminaarista päässeenä nuorena miehenä saattoi täysin innoin antautua tämän työn palvelukseen. Tehtävät sitten hänen osaltaankin vuosien kuluessa laajenivat monisäikeisiksi otteiksi sen heimon valistamiseksi, herättämiseksi ja vapauttamiseksi, johon hänen sydän- ja sukujuurensa syväälle juontuivat. Hän on nyt sivuuttanut ensimmäisen virallisen merkkipylväänsä, päättänyt puolisataisen vuositaipaleensa. Tällöin on ollut tehtyä työtä hyvä tarkastaa, miehen arvoa mitata. Me karjalaiset arvioimme omalta osaltamme tämän työn suureksi ja monen monet meistä, jotka eivät ole voineet syystä tai toisesta näkyvästi yhtyä merkkipäivän johdosta tehtyihin onnitteluihin, tuntevat suurta kiitollisuutta sitä henkilöä kohtaan, jonka perustava työ karjalaisaralla vaikuttaa vielä tuleviin karjalaispolviin ja jolla työpanoksella on ja tulee olemaan pysyvä arvo.

W. K.

— »*Petsamo kutsuu!*» Petsamo — kesäyön auringon, jylhien tunturistojen ja alavien tundrojen maa, on matkailumaana vielä niin nuori, että vuosikausia siellä oleskelleet miehetkään eivät vielä sitä täysin tunne. Nuori Petsamon-tutkija B. Karmo, jonka kaunis kuva- ja tunnelmakirja Jäämeren rannoilta (»Sumumailta») äskettäin ilmestyi, on julkaissut erinomaisen matkailuoppaan tähän maa-

ilman uusimpaan matkailumaahan. »*Petsamo kutsuu!*» on kaunis kuva-albumi, jonka komeat syväpainokuvat antavat aavistuksen näiden paikkojen erikoislaatuista jylhyydestä ja kauneudesta ja niiden asukkaista. Kirjan hinta on 25 mk. Kustantaja on Werner Söderström Osakeyhtiö.